

Amsterdammer met stadsverwarming? Dan heb je ineens mazzel

nrc.nl/nieuws/2022/04/15/amsterdammer-met-stadsverwarming-dan-heb-je-ineens-mazzel-a4113666

Thijs Niemantsverdriet

Toen Nicolette Besemer onlangs de kosten van haar gasgebruik op de app van haar aanbieder zag, wist ze meteen wat haar te doen stond. Haar maandbedrag moest omhoog, nu al, per april – anders kan ze aan het eind van dit jaar een reusachtige naheffing verwachten. „Ik heb het maandelijkse bedrag opgehoogd van 134 naar 200 euro per maand.”

Besemer heeft een benedenwoning van 85 vierkante meter in de Amsterdamse Spaarndammerbuurt. Ze zit in een rolstoel en heeft vanwege haar ziekte „eigenlijk warmte nodig”. Toch stond de thermostaat deze winter het grootste deel van de tijd op vijftien graden. „Ik doe een dikke trui aan en een thermolegging onder mijn broek.”

Een paar honderd meter verderop staat het huis van Michiel van der Ros. Met zijn vriendin en drie kinderen heeft hij een nieuwbouwwoning van 135 vierkante meter in de Houthaven, een nieuwe wijk aan het IJ. Zijn huidige maandbedrag voor alle energie minus elektra? 178 euro. „En als ik op basis van de huidige stand een nieuw maandbedrag laat berekenen voor de komende vijf maanden, dan suggereert de app 146 euro, al komt dat natuurlijk ook door de zachte winter.” De thermostaat stond bij Van der Ros deze winter op twintig graden.

Volume 0%

Minder stookkosten voor een huis dat meer dan anderhalf keer zo groot is, hoe kan dat? Besemer stookt op gas, Van der Ros heeft stadsverwarming. En wie in Amsterdam is aangesloten op het warmtenet, betaalt op dit moment fiks minder aan energiekosten dan wie doucht, kookt en verwarmt met gas. „Voor een gemiddelde stadswarmteklant zaten we begin dit jaar al zo'n 500 euro per jaar lager dan een gasklant, en dat verschil is alleen maar groter aan het worden”, zegt woordvoerder Melanie Poort van energiebedrijf Vattenfall.

Prijsafspraken

Dat voordeel komt door een deal die de gemeente Amsterdam eind vorig jaar sloot met Vattenfall. Samen zijn ze eigenaar van Westpoort Warmte (WPW), het belangrijkste Amsterdamse warmtenet, dat is aangesloten op afvalverwerker AEB en zo'n 27.000 huishoudens bedient. De gemeente gebruikte haar positie als aandeelhouder van WPW om Vattenfall voor 2022 te bewegen tot een zeer beperkte stijging van de tarieven, van 25,51 euro per gigajoule (GJ) naar 39,41 euro.

Dat lijkt veel, maar het is heel bescheiden ten opzichte van de stijging van de gastarieven die de oorlog in Oekraïne sindsdien heeft veroorzaakt – per 1 april zijn de gasprijzen opnieuw verhoogd. Bovendien geldt de afspraak voor heel 2022; Amsterdamse warmtenetklanten krijgen pas komend jaar weer te maken met mogelijk hogere tarieven.

Met de stijging blijft Vattenfall ver onder de maximumprijs voor stadswarmte die toezichthouder Autoriteit Consument & Markt (ACM) voor 2022 heeft bepaald. Zo'n plafond is nodig omdat bij warmtenetten sprake is van monopolies: anders dan bij gas en elektra kan je met stadsverwarming niet overstappen op een goedkopere aanbieder. Het maximum van de ACM is wettelijk gekoppeld aan de gasprijs – een bepaling die dateert uit de tijd dat gas goedkoper was dan stadswarmte. In Nederland zijn zo'n half miljoen huishoudens aangesloten op een warmtenet.

Voor de gemeente Amsterdam zijn de beperkte tariefstijgingen voor het warmtenet een opsteker: ze bewijzen dat stadswarmte behalve duurzaam ook voordelig kan zijn. „Het is van belang dat je de voordelen van een warmtenet bij stijgende gasprijzen kunt laten zien”, zegt wethouder Marieke van Doorninck (Duurzaamheid, GroenLinks), die de komende jaren tienduizenden woningen versneld van het gas af wil halen en op het warmtenet wil aansluiten.

Hoogopgeleide tweeverdieners

Toch zit er ook een oneerlijke kant aan het voordeel dat Amsterdamse warmtenetklanten genieten. De woningen die in Amsterdam zijn aangesloten op stadsverwarming, staan over het algemeen in nieuwere stadswijken zoals de Houthaven, waar veel hoogopgeleide tweeverdieners wonen – huishoudens die over het algemeen minder lijden onder de hogere energieprijzen. Vaak zijn hun huizen ook nog uitstekend geïsoleerd, waardoor ze sowieso lagere stookkosten hebben. In de Houthaven hebben de huizen bovendien zonnepanelen, waardoor de kosten van elektra – het andere deel van de energierekening – heel beperkt of zelfs verwaarloosbaar zijn.

In de honderd meter verderop gelegen Spaarndammerbuurt, die nog gewoon aan het gas is, wonen juist veel mensen met een laag inkomen – potentiële slachtoffers van energiearmoede. Zij wonen in oudere, slecht geïsoleerde huizen zonder zonnepanelen. „Mijn woning is van 1992”, zegt Nicolette Besemer, „dus de isolatie is nog best oké. In de meeste woningen hier in de buurt hebben ze nóg veel hogere kosten.”

Er speelt nog iets. Niet alle Amsterdamse warmtenetgebruikers zitten bij Vattenfall. Ongeveer 10 procent, zo'n 3.000 huishoudens, heeft een andere aanbieder – met name in nieuwbouwwijk IJburg. De leverancier aldaar, Eteck, heeft de tarieven veel forser verhoogd dan Vattenfall, tot 48,56 euro per GJ. Hier kan de gemeente Amsterdam niets tegen doen: ze is geen aandeelhouder, en met die verhoging blijft Eteck onder het plafond van de ACM. Wethouder Van Doorninck spreekt van „woekerprijzen” bij Eteck. „Je vraagt veel meer dan je eigen kosten zijn, en dat vind ik slecht verteerbaar.”

In februari stuurde ze met collega-wethouders uit Rotterdam, Den Haag en Utrecht een brandbrief naar minister Rob Jetten (Klimaat en Energie, D66), waarin ze hem oproepen warmtenetten zo snel mogelijk los te koppelen van de gasprijs. Een woordvoerder van Jetten laat weten dat de wet die dit mogelijk maakt hopelijk begin volgend jaar naar de Tweede Kamer kan worden doorgestuurd.